

DE HAAGSE TIJDEN

Van melkboer
naar melkkoerier

Pag. 3

Jeu de boules,
geliefd door jong
en oud

Pag. 8-9

HENNINK
installatietechniek b.v.
TOTAALINSTALLATEUR

KOM JIJ
ONS TEAM
VERSTERKEN?

ZIE ONZE VACATURE
ALLROUND
TIMMERWERK
OP PAGINA 6

(0900) 0105 | WWW.HENNINK.INFO

De Haagse krant van alle tijden

Het verdriet van de Schilderswijk

In november 1960 stond mijn wieg op de Vaillantlaan in de Schilderswijk. Als kleuter ging ik naar de Beatrixschool in de Abraham van Beyerenstraat en daarna naar de Marnixschool in de Ferdinand Bolstraat. Sindsdien is mijn geboortewijk totaal veranderd. In de jaren zestig was de Schilderswijk een straatarme arbeiderswijk waar iedereen zo ongeveer boven op elkaar woonde. Nu staan er andere huizen, er is wat meer ruimte en groen, en natuurlijk woont er een multiculturele bevolking van wie meer dan 90% een migratieachtergrond heeft. Bijna alles van vroeger is verdwenen: als ik nu door de wijk loop, herken ik alleen nog de straatnamen. Toch zijn de goede herinneringen altijd bij me gebleven, en daarmee ook een vraag die ik mezelf steeds vaker stelde: hoe heeft de Schilderswijk zo kunnen veranderen? Deze vraag hield mij al jaren bezig, en langzamerhand kwamen daar steeds meer vragen bij.

Actie van bewoners Schilderswijk Den Haag voor betere en betaalbare woningen, 1971. Foto: Hans Peters (Anefo), Wikimedia

Wat was er gebeurd?

Ik wist dat veel Schilderswijkers diep verdriet hadden om hun oude wijk; zij waren niet uit vrije wil vertrokken. Hoe had dit dan toch kunnen gebeuren? Had iemand dit gewild? Was dit de wijk als een soort natuurramp overkomen? Er is nooit een politieke beweging aan de macht geweest die pleitte voor het vervangen van de bevolking

van Nederlandse wijken door immigranten. Hoe heeft dit dan toch kunnen gebeuren? Toen ik een paar jaar geleden meer tijd kreeg, wist ik direct dat ik hierover wilde gaan schrijven. Ik wilde uitzoeken wat er gebeurd was. Zo kwam ik in september 2019 in het Haags Gemeentearchief terecht, waar alle verslagen van raadsvergaderingen en allerlei andere documenten bewaard worden.

Wel lekkages, gammele muren, kierende ramen en ongedierte. En dan was ons huis nog lang zo slecht niet geweest als sommige huizen die ik in de verslagen tegenkwam. Hoeveel mensen van nu beseffen dat nog maar

gesaneerd worden. In de jaren vijftig en zestig werden in Den Haag tienduizenden woningen gebouwd in de wijken Moerwijk, Morgenstond, Bouwlust, Leyenburg en Mariahoeve. Maar wat gebeurde er in de Schilderswijk?

bieden rond de binnenstad'. Die onbeschaafde Schilderswijkers moesten maar weg. Ik las noodkreten van de Schilderswijkers. De bewoners klaagden over de verkrotting, over het dichttimmeren van panden en over de braakliggende stukken grond. Ik las over uitbuiting door huisjesmelkers en natuurlijk over de komst van immigranten. Het gemeentebestuur had geen plannen om de wijk leefbaar te maken voor de bewoners, maar vond de Schilderswijk blijkbaar wel handig als afvoerputje. De grote meerderheid van de gastarbeiders en Surinamers kwam in de oude wijken terecht, waarvan de Schilderswijk de grootste was. Ook protesten tegen deze extra belasting haalden niets uit.

“Zo gewoon was het om geen warm water te hebben, geen douche, geen eigen voordeur, geen centrale verwarming.”

Terug in de tijd

Het was alsof ik in een tijdmachine was gestapt. Ik las dat in 1963 9000 van de 15.000 huizen in de Schilderswijk ‘sterk aan het verkrotten waren’ en ik vulde in gedachten de details uit mijn kindertijd in. O ja, zo slecht waren die huizen... Zo gewoon was het om geen warm water te hebben, geen douche, geen eigen voordeur, geen centrale verwarming.

zo kortgeleden tienduizenden Nederlanders in deze armoee leefden? Uit de documenten werd ook duidelijk hoe zwaar Den Haag beschadigd was door de oorlog: zeker 10.000 huizen waren verloren gegaan. Na de oorlog groeide de bevolking snel en er was woningnood. De gemeente Den Haag stond voor een zware opgave: er moesten nieuwe wijken gebouwd worden en de oude wijken moesten

De Schilderswijk als handig afvoerputje

Het was pijnlijk om te lezen hoe weinig de bestuurders zich interesseerden voor de Schilderswijkers. Hoge ambtenaren en wethouders droomden van een moderne stad waarin de wijk een obstakel was en de bevolking een hinderlijk detail. Men streefde openlijk naar ‘een zekere wijziging in de bevolkingssamenstelling van de ge-

Maaïke van Charante
maaike@maaikevancharante.nl

Vervolg op pagina 7

van der VLUGT GLASHANDEL v.o.f.

Loosduinsekade 175
2571 BW 's-Gravenhage
Tel: 070-3603927
info@vd-vlugt.nl
www.glashandel-vandervlugt.nl

KÖHLER Autoverhuur

Voor het huren van:

- Personenbussen
- Personenauto's
- Bestelauto's

070-380 90 94 www.kohler.nl

CUVO. Zorg voor uw uitvaart.

CUVO UITVAARTZORG ONDERDEEL VAN COÖPERATIE DE VOLHARDING

Samen bespreken wij uw uitvaartwensen voor een passend afscheid.

DEN HAAG EN OMSTREKEN

BEL BIJ EEN OVERLIJDEN OF VOOR EEN AFSpraak MET EEN CONSULENT
070 346 95 71 | WWW.CUVO.NL

Oproepjes

De gratis rubriek 'Oproepjes' is een zeer populaire!
Hulp of reactie nodig van onze lezers?
Mail naar redactie@dehaagsetijden.nl

Reactie

We lazen het artikel over het concours d'élégance op de voorpagina van De Haagse Tijden van 28 december. Zelf hebben wij in 1983 ook meegedaan met dit concours op de boulevard van Scheveningen, met onze Citroën A-C 4 uit 1929. De zwart-wit foto is genomen door de krant de Posthoorn. Er stond ook een dubbeldekker met boven in de

jury om de auto's -chauffeur- passagiers te beoordelen. Dat waren er een stuk of veertig. De presentatie was in handen van Judith Bosch. Ook zat er in de jury Albert Mol. Wij wonnen de derde prijs. Op de foto staan mijn vrouw en ik met onze dochter van zes jaar en zoon van drie jaar oud.

Ronald Zwaan

swannie1949@icloud.com

De beste wensen

Den Haag ontwaakt langzaam in het nieuwe jaar
Het brakke hoofd snakt naar een Haags bakkie pleur
Langs het Lange Voorhout opent zich krakend een deur
Een blaftekkel moet uit, trippelt vrolijk op het schelpenpad

Op Scheveningen waagt een enkeling zich aan de nieuwjaarsduik
In de keerlus draait een lijn elluf zich piepend om
Lege champagneflessen op het strand,
restanten van een vuurwerkbom
Op een vertrekkende kotter opent zich een luik

Dit wordt het jaar dat ADO Den Haag promoveert
Ik zie in gedachten weer een vol Car Jeans Stadion
Parkpop in het Zuiderpark en Anouk in ons eigen peerd

Na donkere maanden schijnt een stralende zon
Een Haagse meeuw die over de Hofvijver scheert
De beste wensen Den Haag, Haagse Bluf de inspiratiebron

Cor van Welbergen

Cor.Welbergen@minbzk.nl

R.V.C. bestaat niet meer

Als jongen van negen jaar werd ik samen met mijn broer Kees (helaas is hij in augustus j.l. overleden) lid van R.V.C. oftewel Residentie Voetbal Club. Wij voetbalen in het Haagse Zuiderpark, het tweede gedeelte. Na verhuizing naar Rijswijk werd de naam al snel veranderd in Rijswijkse Voetbal Club.

Wij vroegen ons steeds af in hoeverre wij de enige nog levende spelers zijn die ooit in het Zuiderpark speelden en ik (lid van Verdiensten) nu nog de enige ben. Graag ontvang ik reacties van nog in leven zijnde ex-R.V.C.'ers die ooit in het Zuiderpark speelden.

Henk de Ridder

henkderidder1938@gmail.com

Plaquette uit 1964

Op de voorkant van de krant van 28 december staat een artikel over een elegant concours te Scheveningen. Ik vond na enig zoeken een zwaar metalen plaquette van een vergelijkbare optocht uit 1964. Het Algemeen Haags Comité had een optocht van antieke en moderne automobielen georganiseerd. Ik zal een foto van die plaquette toevoegen en wanneer ik iemand hier een plezier mee kan doen, laat het mij weten.

Carl Doeke Eisma

carleisma@planet.nl

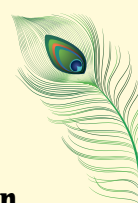
Op zoek naar

Ik schrijf namens de zoon van Loek, Frank van Vilsteren. Frank kent zijn vader niet en heeft nooit een foto van hem gezien. Ik zou graag willen weten of er lezers zijn die hem kunnen helpen om iets meer over zijn familie te weten te komen?

Hans Smit

johannes_1955@hotmail.com

TROTS

Christo Inpak-kunstenaar overleden

Bijna 35 jaar na het Pont Neuf project ging toch de Arc de Triomphe afgelopen najaar versholven onder 25.000 vierkante meter zilverblauw polypropyleen en 7.000 meter rood touw, geheel naar zijn idee. Zo ook brachten wij een bezoek aan Parijs met onze kleinzoon Dalí van 23 om Christo's l'Arc de Triomphe Wrapper te zien! We stapten op de Thalys, die op sommige stukken gaat met de snelheid van Verstappen, wel 300km/h, max dan hè!

Dalí is drone piloot, maar helaas is dat daar niet toegestaan. Maar ook met zijn fotocamera weet hij de juiste positie te vinden.

Hij gaat door z'n knieën op de vluchtheuvel en spot de witte lijnen op de grond van de Avenue de Champs Elysées, die verder wijzen tot de poort van de Arc. Resultaat; een unieke foto. We hadden fantastisch weer, het zonnetje erbij. Wij hebben genoten met onze kleinzoon Dalí.

Carola Brückel

petercarol@ziggo.nl

Heeft u ook een TROTS en wilt u die delen met de lezers van De Haagse Tijden? Stuur uw verhaal (+/- 150 woorden) en foto dan naar redactie@dehaagsetijden.nl

Uitgeverij De Haagse Tijden
Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag

Ook te volgen via Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn.

Uitgave:

Uw krant is elke twee weken in een oplage van tenminste 65.000 exemplaren gratis af te halen op circa 360 distributiepunten in Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp en Wassenaar.

Redactie:

De artikelen, verhalen en foto's in onze krant worden aangeleverd door onze lezers. De ingezonden artikelen zullen ook gebruikt worden op de website en onze sociale media kanalen.

Hergebruik van de artikelen en foto's is aan de uitgever. Voor de vaste columnisten geldt een andere regeling. U kunt uw verhaal insturen naar: redactie@dehaagsetijden.nl

Abonnementen

Voor € 75,00 per jaar kunt u de krant in Nederland thuis ontvangen per post. Buiten Nederland ontvangt u de krant voor € 95,00 per jaar. Een abonnement vraagt u aan via de klantenservice.

Alle uitgaves van De Haagse Tijden kunt u terug vinden op de website www.dehaagsetijden.nl/archief

Adverteren

Wilt u ook adverteren in De Haagse Tijden? Vraag naar de mogelijkheden bij Daphne Brückel of Jolanda Kraanen en bel 070-3607676 of mail naar info@dehaagsetijden.nl

Hoofdredacteur

Sanne Groeneboer
redactie@dehaagsetijden.nl

Vaste auteurs

John Vroom
Marcello & Els
Milja de Zwart
Robert Mindé

Fotografie

De Haagse Tijden heeft de moeite genomen om de rechtmatige eigenaar van de gepubliceerde foto's te vinden. Als u meent de publicatierechten te hebben, kunt u contact opnemen met de uitgever.

Vormgeving

Brückel Reclame BV

Lezersservice

De lezersservice is te bereiken van maandag t/m vrijdag van 10 - 12 uur op: 070 - 345 76 97

Van melkboer naar melkkoerier

Het is nog niet zo lang geleden dat in het straatbeeld de melkboer niet ontbrak. Iedere wijk kende zijn vaste bezorger die melk van Haagse melkfabrieken als Van Grieken, De Sierkan, Menken of Leerdam aan de deur verkocht. De melkfabrieken zijn verdwenen, maar hoe zit het met de melkboeren?

Melkfabrieken

Tot aan het einde van de negentiende eeuw werd in de Nederlandse steden melk nog rechtstreeks van de boer aan de deur verkocht. Melkhandelaren haalden de melk bij de boeren op, brachten die naar uitgiftepunten in de stad en vandaar gingen de melkboeren de huizen langs. Deze onbewerkte melk was beperkt houdbaar en ging snel in kwaliteit achteruit, zeker in de zomermaanden. Het was in 1860 dat de Franse scheikundige Louis Pasteur ontdekte dat schadelijke bacteriën bij beperkte verhitting al gedood werden. Deze uitvinding maakte het mogelijk melk zodanig te verhitten dat het langer houdbaar werd en de smaak behouden bleef.

Apotheker Mouton nam samen met enkele collegae en de heer Koentz in 1879 het initiatief melkfabriek De Sierkan op te richten. Zij maakten zich zorgen over de kwaliteit van de melk en daaraan gerelateerde problemen voor de gezondheid. Met de nieuwe methode van pasteuriseren kon de bevolking van Den Haag zonder problemen van verse melk worden voorzien. De Sierkan was een groot succes en het aantal uitgiftepunten steeg snel. Zelfs buiten Den Haag werden vestigingen geopend en was het merk een begrip.

In de Schilderswijk was het Hendrik van Grieken die in 1899 op 22-jarige leeftijd een eigen melkhandel begon. Hij zag het succes van De Sierkan en voorzag een groeiende afzetmarkt in de snel uitbreidende volkswijk. Hij ging daarom na enige tijd ook over tot het bewerken van zijn melk met een eigen pasteuriseermachine. Zijn vooruitziende blik werd bewaarheid en zijn zonen namen het initiatief aan de Loosduinseweg een grote melkfabriek te stichten om aan de grote vraag te kunnen voldoen. Via de Loosduinse vaart werd de melk van Westlandse boeren in een dag aangevoerd en verwerkt, waardoor Van Grieken Melk een begrip in de stad werd.

In 1940 kreeg hij concurrentie van de gebroeders Leerdam, die niet alleen de twee melkwinkels van hun vader overnamen maar ook een ultramoderne melkfabriek aan de Marktweg lieten bouwen. Deze fabriek, gelegen aan het Laakkanaal, lag gunstig ten opzichte van de nieuwe wijk Moerwijk en moest al snel

Tegeltabelau Frederik Hendriklaan 81

uitbreiden om aan de groeiende vraag, die verder reikte dan Den Haag, te voldoen.

Melkoorlog

De melkprijs lag tot aan het begin van de jaren zeventig wettelijk vast om de melkconsumptie te bevorderen en de melkdistributie te beschermen. Tegelijk met de opkomst van de supermarkten werd de vaste prijs losgelaten en brak er een heuse 'melkoorlog' uit, met

Kar van de N.V. 's Gravenhaagse Melkinrichting De Sierkan, 1950.

Lulofsstraat 20-30, N.V. 's Gravenhaagse melkinrichting De Sierkan, de pasteurisatie, 1950.

Lulofsstraat 20-30, N.V. 's Gravenhaagse Melkinrichting De Sierkan, 1950.
Foto's: E.M. van Ojen, collectie Haags Gemeentearchief

stunt prijzen per liter waar de kleine melkboeren niet tegenop konden. Leerdam ging noodgedwongen aan de plaatselijke supermarkten leveren, waardoor zij haar eigen distributiekanaal van melkboeren beschadigde. De 'melkoorlog' had ook tot gevolg dat door fusies grote zuivelcoöperaties (FRICO, Campina etc.) ontstonden, die lokale melkfabrieken als De Sierkan en Leerdam opkochten. Menken en Van Grieken dachten door een fusie hieraan te kunnen ontsnappen. Dankzij de productie van frisdranken en vruchtensappen (o.a. Jaffa drinks) naast de traditionele zuivelproducten, konden zij het hoofd nog enige tijd boven water houden. Maar niet voor lang. In 1998 werden zij als laatsten in de regio opgekocht en werd de melkfabriek in Wassenaar gesloten.

De melkkoerier

De melkboer is ruim honderd jaar een vertrouwde figuur op straat geweest. Jasje aan, geldtas om de nek, grote melkbus met kraantje op de kar, plus enige kratten met flessen. Soms met een mand om de portiekwoningen langs te gaan. Melkpakken en melkkartons kwamen later en vergemakkelijkten het werk. Niet meer pannetjes vullen in de open lucht, maar flessen in een rekje, met al dan niet het boekje met de bestelling voor melk, boter of eieren. Zwaar werk in weer en wind, lange dagen en magere verdiensten.

Dat met het verdwijnen van de melkboer er een nieuwe voor in de plaats zou komen had niemand voorzien. Uiteraard niet meer de man met het jasje en de geldtas, maar een jonge frisse bezorger die zich melkkoerier noemt. De vierde generatie Menken heeft in coronatijd de moed opgevat het oude vak van overgrootvader Leen Menken weer op te pakken. Verkocht Van Grieken in het begin zijn melk nog onder de noemer 'Melk van eigen vee', nu verkopen de jongelui van Menken Zuivel hun melk onder het motto 'Alles begint met melk'. Zij betrekken de melk van één boer, bewerken het zelf en verkopen het alleen in flessen. Kortom, direct van de boer bij de klant, net als toen.

Met wat goede wil zijn de nieuwe winkelbezorgers van PICNIC, AH, of Gorillas ook als opvolgers van de melkboer te beschouwen. Zij verkopen dagverse melk, hebben hun eigen wijk en zijn een vertrouwd beeld op straat geworden. Zo wordt verse melk, weliswaar in een ander jasje, weer gewoon aan huis bezorgd.

Ton van der Pijl
tonvanderpijl212@gmail.com

Antonie Heinsiusstraat gezien van de Stadhouderslaan, met gebouw De Sierkan.
Foto: Willem Vermeij, collectie Haags Gemeentearchief

AUTO HOUTWIJK

sterk in elk merk

45 KM

De veiligste brommobiel

Nu standaard ABS op de Sensation Range

Maak een proefrit:
070 - 329 70 51
Showroom & verkoop:
Zichtenburglaan 76-82

 www.autohoutwijk.nl

Samen aan alles gedacht!

- Opbaren thuis of in een uitvaartcentrum naar keuze
- Vooraf vastleggen van uitvaartwensen
- Uw uitvaartverzorgers in regio Haaglanden

070 345 48 10
Dag en nacht bereikbaar

Bautersemstraat 1, 2518 PC Den Haag
www.henning-uitvaart.nl

Uitvaartverzorging J. Henning anno 1885
is houder van het Keurmerk Uitvaartzorg

UITVAARTVERZORGING J. Henning

 Seniorenhulp Nederland
Meer dan alleen verhuizen...

Vrijblijvende offerte?
BEL: 070 - 306 16 96

 Senioren-verhuizing
Volledig verzorgd!

 Woning-ontruiming
Huur- en koopwoning

 Schilder-en kluswerk
Stofferen en behangen

 Spoed-oplevering
Binnen 7 dagen leeg

de beste in VERHUIZEN EN ONTRUIMEN
Seniorenhulp Nederland

www.seniorenhulp.com

novodent

Behandeling aan huis

Een team van prothesespecialisten

Wij komen **gratis** bij u thuis voor het maken van nieuwe protheses of het corrigeren en repareren van uw huidige protheses. Met onze kennis en vaardigheden kunnen wij u perfect van dienst zijn!

Enrico, Martijn, Jasper en John Jellema

Tel: 070-3555790
info@novodent.nl

Valkenboskade 466
2563 JK Den Haag
(Hoek Laan van Meerdervoort recht t.o. halte tram 3 en 12)

- Voor het maken van nieuwe kunstgebitten
- Pasvormcorrecties en reparaties
- **Gratis** behandeling aan huis
- 75% vergoeding vanuit uw basisverzekering, 25% eigen bijdrage
- Rechtstreekse vergoeding door uw zorgverzekeraar

www.novodent.nl

De mooiste fietsbusreizen

Gewoon perfect geregeld.

Reis	Website	vanaf p.p.
De Elfsteden fietstocht	www.dejongintra.nl/ebrys05	€ 569
6-daagse fietsbusreis	www.dejongintra.nl/ebrys05	
Fietsen vanuit het Frankenland	www.dejongintra.nl/ebrys05	vanaf p.p.
6-daagse fietsbusreis	www.dejongintra.nl/ebrys05	€ 569
Fietsen door de Veluwe en langs Hanzesteden	www.dejongintra.nl/ebrys05	vanaf p.p.
5-daagse fietsbusreis	www.dejongintra.nl/ebrys05	€ 639
Fietsen langs de Rijn en de Moezel	www.dejongintra.nl/ebrys05	vanaf p.p.
6-daagse fietsbusreis	www.dejongintra.nl/ebrys05	€ 649
Fietsen door het Salzkammergut	www.dejongintra.nl/ebrys05	vanaf p.p.
12-daagse fietsbusreis	www.dejongintra.nl/ebrys05	€ 1259

www.dejongintra.nl/busreizen
Bel 0180 - 457 803
of ga naar uw ANVR-Reisbureau

Reissom excl. € 19,50 reserveringskosten, € 2,50 Calamiteitenfonds en SGR bijdrage van € 5 p.p.

HENNINK

installatietechniek b.v.

TOTAALINSTALLATEUR

Vaillant HR ketel mét thermostaat

De Vaillant combi hr-ketel combineert hoge kwaliteit, minimaal verbruik en optimaal warmtecomfort.

Bel onze experts voor advies!

Vaillant HR ketel nu vanaf €1595,-

BEL VOOR ADVIES
(0900) 0105
(lokaal tarief)

Zinkwerf 45 | 2544 EC | Den Haag | www.hennink.info

Lid van

- Complete verbouwingen
- Timmerwerkzaamheden
- Dakreparaties
- Pleisterwand afwerking
- Tegelwerkzaamheden
- Technisch onderhoud
- Eindschoonmaak
- Storingsdienst
- Totaalinstallateur
- Witgoed vervangen
- Warmtepomp
- Loodgieter
- Mechanische ventilatie
- Badkamer
- Sanitair
- Elektra
- Keukens
- CV nieuw / reparatie
- Duurzame oplossingen

Wij werken voor o.a.: Particulieren, bedrijfspanden, winkels & scholen en woningportefeuilles

Een goed boek zingt hier en daar

Daniel Gerhard van der Vat is op 15 augustus 1909 in Groningen geboren. Hij komt uit een groot katholiek gezin van zestien kinderen, waarvan er zes op jonge leeftijd zijn overleden. Zijn vader had een manufacturenwinkel. Na het doorlopen van het kleinseminarie en het grootseminarie besloot Daniel Engels te gaan studeren in Groningen en in Amsterdam.

Daan van der Vat (1909-1977)

Daniel vervolgde zijn studie in Kopenhagen en Londen en in 1936 promoveerde hij. In datzelfde jaar werd hij leraar Engels op de Rijks HBS in Appingedam en twee jaar later was hij werkzaam als privaattoecent aan de universiteit van Leiden. In 1938 is hij getrouwd met Kathleen Susan Devanney en een jaar later werd hun zoon Daniel geboren. Vanaf 1945 was hij buitenlandcorrespondent voor het katholieke dagblad De Tijd. Hij woonde toen in

Daan Zonderland

Nu ik het pseudoniem waaronder Daniel talloze kinderboeken en gedichten geschreven heeft opschrijf, kan ik me voorstellen dat veel lezers denken: "Maar die naam ken ik wel. Ik heb in mijn jeugd de nodige boeken die hij geschreven heeft gelezen." Vanaf 1942 heeft Daan vijftien kinderboeken, elf boeken en boekjes met gedichten en versjes geschreven. Over die kinderboeken heeft hij zelf gezegd: "Ik hecht ontzettend veel belang aan het kinderboek en de invloed die het uitoefent op het kind, niet een opvoedkundige, maar een louter gelukbrengende." Tijdens de Tweede Wereldoorlog heeft hij zijn eerste kinderboek geschreven; *Jeroen en de zilveren sleutel*. Dit boek schreef hij voor zijn zoon, die voluit Daniel Franciscus Jeroen heette. Na dit eerste deel schreef hij nog drie delen die erbij aansloten. Hij schreef wel vaker kinderboeken die samen

Tarwekamp, waar Daniel Gerhard van der Vat in de jaren zestig naartoe verhuisde. Foto Haan, A.M.J. de Meij, collectie Haags Gemeentearchief

een serie zouden vormen. Een van zijn grootste fans was de schrijfster Annie M. G. Schmidt. Zij vond zijn kinderboeken "verrukkelijk, vol droge humor".

Pleziergedichten

Daan was een meester in het schrijven van gedichten die onder de noemer 'light verse' geplaatst worden. Drs. P. heeft hiervoor het Nederlandse woord 'pleziergedichten' bedacht. Het gaat dan vooral om het spelen met taal en de versvormen. Gedichtjes vol tinkelende humor, worden ze wel genoemd. Ik zal er twee aan het eind van dit artikel toevoegen. Verder heeft hij meegewerkt aan een zestiendelig hoorspel dat in 1958 uitgezonden is en hij heeft ook cabarettteksten geschreven.

*Als ik een roltrap, zegt men er niets van.
Als ik een raapsteel, laat men mij vrij.
Als ik een kropsla, kraait er geen haan naar.
Maar als ik een bisschop, ben ik er bij.*

De grens

Over het spelen met taal gesproken. Bij de tekst hierboven gaat hij taalkundig gezien een grens over, dat is wel duidelijk. Zelfstandige naamwoorden en werkwoorden worden op een bijzondere manier gebruikt. Bij bisschop kan dat niet maar door de drie voorbeelden ervoor lijkt het net of dat wel kan. Hij leert ons in ieder geval dat je bij een taal niet altijd kunt zeggen, dit is goed en dat is fout. Een taal leeft, zoals dat heet en is aan veranderingen onderhevig.

Carl Doeke Eisma
carleisma@planet.nl

*In de grote stad van Londen
wonen honderdduizend honden
die op sanitaire gronden
telkendage vele malen
stilstaan bij lantarenpalen.
Londen nam tot onze stichting
dan ook op zich de verplichting
voor een goede straatverlichting,
iets dat volgens vele honden
elders zelden wordt gevonden.*

"Verrukkelijk, vol droge humor"

- Annie M. G. Smith

Londen. In verband met zijn gezondheid nam Daniel in 1967 ontslag en hij verhuisde naar Den Haag, waar hij op het adres Tarwekamp 145 ging wonen. Naast het lesgeven en zijn journalistieke werk schreef hij vele boeken en boekjes. Zo schreef hij onder de naam Daan van der Vat een tiental boeken, onder meer over de dichter Edgar Allan Poe, de stad Londen en de gewoonten van de Britten. Over het boek dat hijzelf zijn beste boek vond *Knikkertje Lik* merkte hij op: "Een goed boek zingt hier en daar en zelfs een kookboek behoort dat te doen." Daniel is op 5 augustus 1977 in een ziekenhuis in Leidschendam overleden.

1951

1952

1964

PERSONEEL GEZOCHT?

Op zoek naar goed personeel of enthousiaste vrijwilligers?

Plaats een vacature in De Haagse Tijden en bereik per editie circa 175.000 lezers in Den Haag en omstreken!

Vraag naar onze speciale tarieven via
070-3607676 of e-mail: info@dehaagsetijden.nl

Glaszetters gezocht!

Wij zijn op zoek naar een enthousiaste teamspeler met minimaal 5 jaar werkervaring als glaszetter. Ben je tussen de 25 en 45 jaar en ben je parttime of fulltime beschikbaar?

Wij verwachten van jou:

- zelfstandig kunnen werken (inmeten, glas snijden, plaatsen)
- betrouwbaar en representatief
- in het bezit van rijbewijs B
- geen hoogtevrees
- ZZp'ers ook welkom

Wie bieden:

- leuke, informele sfeer en ruimte voor ontwikkelingsmogelijkheden
- arbeidsvoorwaarden en salariering conform CAO

www.algemenebeglazing.nl

Stuur ons je CV voorzien van motivatiebrief naar:

ingrid@algemenebeglazing.nl of bel en vraag naar Ingrid of Ment
Regentesselaan 317 • 2562 EC Den Haag • (070) 345 74 84

Intersko

comfort schoenen

Voor ons filiaal in Voorburg zijn wij op zoek naar een

ENTHOUSIASTE FILIAALLEIDER (M/V)

Als filiaalleider ben je verantwoordelijk voor het succes van jouw winkel. Je zorgt voor een prettige sfeer in de winkel en voorziet de klanten van goed advies binnen onze collectie van eigen merken.

Je bent verantwoordelijk voor het reilen en zeilen in de winkel en bepaalt, onder leiding van het hoofdkantoor in Heerhugowaard, de grote lijnen voor het filiaal.

Je staat voor service, klantvriendelijkheid, structuur, focus en bent flexibel, commercieel, oplossingsgericht en hebt de potentie om een team te leiden en te ontwikkelen.

Wij bieden een goed salaris, passend bij jouw werkervaring, kennis en opleiding. De mogelijkheid je te ontwikkelen via leermogelijkheden.

- 25 vakantiedagen op basis van een fulltimecontract.
- Prettige werktijden.
- Een uitdagende functie met een grote mate van zelfstandigheid.
- Het betreft een fulltime functie.

We hopen dat jouw volgende stap bij Intersko zal zijn!

Heb je interesse?

Solliciteer dan direct of neem contact met ons op als er nog specifieke vragen zijn.

Intersko Comfortschoenen

Mevr. G. Flinterman
e-mail: gfl@intersko.nl

HENNINK

installatietechniek b.v.

TOTAALINSTALLATEUR

WIJ ZOEKEN: ALLROUND ONDERHOUDSMEDEWERKER

Zoek jij wisselend werk in onderhoud, timmer- en schilderwerkzaamheden, kleine klusjes. Spreek je goed Nederlands en heb je rijbewijs B?

Wij bieden:

- Een leuke zelfstandige baan
- Afwisselend werk bij particulieren, bedrijven, winkels, scholen, studentenwoningen etc.
- We bieden de mogelijkheid voor interne of externe cursussen.

**KOM JIJ
ONS TEAM
VERSTERKEN?**

Bel voor een vrijblijvend kennismakingsgesprek:

06-53169900 of **0900-0105** en vraag naar Sascha van den Bosch of
stuur je motivatie per e-mail naar: sascha@hennink.info

BEL VOOR ADVIES
(0900) 0105
(lokaal tarief)

Zinkwerf 45 | 2544 EC | Den Haag | www.hennink.info

DE VOLHARDING, SAMEN VOOR ELKAAR

GEZOCHT VRIJWILLIGE BEGELEIDERS VERVOER M/V

De Volharding heeft een samenwerkingsverband met Florence waar wij dagelijks onze vrijwilligers inzetten voor het vervoeren van mensen met een beperking naar een ontmoetingscentrum.

Voor woonzorgcentrum Florence De Mantel in Voorburg zoeken wij vrijwilligers die mensen begeleiden en ondersteunen met in- en uitstappen, ook met rolstoelen, in speciaal voor dit vervoer aangepaste personenbussen.

Bent u beschikbaar voor enkele uren per week? Dan bent u van harte welkom!

Rijbewijs niet noodzakelijk. Een vriendelijke en sociale instelling is onontbeerlijk voor dit dankbare werk. Voor een vlotte communicatie is een mobiele telefoon, e-mail of WhatsApp noodzakelijk.

Na een inwerkperiode kunt u in aanmerking komen voor een tegemoetkoming.

U kunt tijdens kantooruren vrijblijvend contact opnemen met onze coördinator vervoer Jan de Bruijn. Mobiel 06-278 76 400 of per e-mail jan@devolharding.nl

Of stuur uw CV naar onderstaand adres.

Stichting de Volharding Steun en Toeverlaat

Roggeveenstraat 116, 2518 TT Den Haag T. 070-221 05 82
steuntoeverlaat@devolharding.nl, www.devolharding.nl

Vervolg voorpagina

Het verdriet van de Schilderswijk

Het vertrek van de oude Schilderswijkers

Elke keer dat de gemeente keuzes moest maken, trokken de Schilderswijkers aan het kortste eind. Dit gold zowel voor de oude als voor de nieuwe Schilderswijkers. De wijk werd zwaar belast en de bewoners werden in de steek gelaten. Zoals een Schilderswijkster het verwoordde: “Dat hele zootje daar op dat Binnenhof, die eten van ons en wij magge hier met mekaar oorlog maken, wij

magge hier ellende hebben!” De scholen in de wijk verkleurden nog sneller dan de wijk zelf. Al in 1974 waren op een school in de Schilderswijk de autochtone kinderen in de minderheid; onderwijzers kregen te maken met taalproblemen en andere achterstanden. De meeste ouders willen het beste voor hun kinderen, en voor veel autochtone Schilderswijkers was de verandering van de schoolbevolking de druppel die de emmer deed overlopen.

Zij zagen geen toekomst meer voor hun kinderen en vertrokken. De immigranten bleven achter en vormden uiteindelijk de meerderheid.

Het verdriet van de Schilderswijk

Het boek dat ik hierover schreef draagt niet voor niets als titel *Het verdriet van de Schilderswijk*. Veel autochtone Schilderswijkers wilden helemaal niet weg, maar werden gedwongen door de slechte woonomstandigheden, door uitplaatsing, door onbetaalbare huren en doordat hun kinderen in de knel kwamen. Zij vertrokken met verdriet in hun hart en dachten vaak met heimwee terug aan een wijk die niet meer bestond. Sommigen werden bitter en gaven de immigranten de schuld, maar waren die schuldig? Zij waren net zo goed slachtoffer; de omvolking van de wijk valt hen niet te verwijten. Een zoon van een gastarbeider reageerde op mijn boek en sprak zijn

Actie van bewoners Schilderswijk Den Haag voor betere en betaalbare woningen, 1971. Foto: Hans Peters (Anefo), Wikimedia

medeleven uit met de oorspronkelijke Schilderswijkers: “Ik verbaas me regelmatig over het schrijnende gebrek aan invoeling met eenvoudige bewoners van volksbuurten die volledig overlopen zijn en hun wijk onherkenbaar hebben zien veranderen.”

Leren van het verleden
VVD-raadslid W.K.J.J. van Ommen Kloeke zei in 1970: “Het in de ‘diaspora’ jagen van deze mensen geeft veel verdriet en ellende.” Daar had hij gelijk in. En gedane zaken nemen geen keer. We kunnen niet teruggaan in de tijd en alsnog de problemen van de

Schilderswijk oplossen, zonder de oorspronkelijke bevolking te verdrijven. Wat we hopelijk wel kunnen doen is leren van de gemaakte fouten. Het is verdrietig dat zoveel mensen hun oude buurt zijn kwijtgeraakt. Dat is een verdriet dat nooit meer ongedaan kan worden gemaakt. Met mijn boek *Het verdriet van de Schilderswijk - Over de teloorgang van een Haagse volkswijk (1960-1980)* wil ik deze mensen een stem geven en ik hoop dat bestuurders het met interesse zullen lezen.

Maaïke van Charante
maaike@maaikevancharante.nl

Hoefkade, Schilderswijk-Stationsbuurt, jaren '90. Foto: collectie Haags Gemeentearchief

HAAGSE
GELUIDEN

Haagse Geluiden gaat over Haagse muziek, dansgelegenheden, muziekwinkels en platenzaken in de jaren '50, '60 en '70.

The Real Rhytm Teens

In 1959 zijn de Indische neven Otto Cramer en Franky Westerkamp verzot op muziek en knutselen van wat planken een gitaar in elkaar. De gitaar heeft nog geen geluid, maar een element verhelpt dat euvel; papa Cramer ziet tot zijn spijt zijn radio naar de knoppen gaan.

De achterbuurjongen van Otto is Leo Bennink. De familie Bennink heeft een Grundig bandrecorder met een groen kattenoog, waar je een elektrische gitaar in kunt pluggen en direct mee kunt opnemen. Otto gaat daar wel eens oefenen, onder het waakzame oog van de leergierige

Leo. Als Otto op een avond zijn gitaar vergeet, maakt Leo hier gebruik van en het lukt hem bijna onmiddellijk om wat grepen te pakken. Twee maanden speelt Leo bij The Real Rhythm Teens. Leo is de eerste gitarist in Den Haag die op een Fender Stratocaster gitaar speelt. Hij speelt in het

begin met een spiekbrieftje bovenaan de gitaarhals, waarop de accorden A, B7, E, C en D zijn afgebeeld. Leo zal later onder andere nog opduiken in de Haagse groepen The Twangies, The Special Five, The Black Albino's, The Black Arrows, The Jay Jays en The Motions. Ene Danny Hartmann kan een zwaar geluid maken op een gitaar en wordt hierom als bassist gekozen. Wat dan nog ontbreekt is een drummer. De enige houthakker die de test doorstaat is Eddy Pattiselano, die waanzinnig goed functioneert op een snaretrom en pannendek-sels. Wat de band ten slotte compleet maakt is een goede zanger, en na het aanhoren van de nodige schreeuwers wordt Otto's neef Billie de Koning aangetrokken. De derde gitarist is Hennie Buma, maar die moet in militaire dienst en wordt vervangen door Franky

Westerkamp. The Real Rhythm Teens zijn geboren.

Tot het pand afbrandt, speelt de band veel in gebouw De Valk. Ook het jeugdhonk Don Bosco is een vaste speelplek. Daar wint de band in 1961 het Rock & Roll Concours. In 1962-1963 speelt de Hongaarse pianist Elemer Kiss in de band, die later succes krijgt als jazzpianist in Noorwegen. De RRT's bestaan tot medio 1963. In 1981 vindt er in de toenma-

lige Houtrusthallen een Rock & Roll Revival plaats. De RRT's doen mee met de originele samenstelling, met uitzondering van drummer Eddy Pattiselano, wiens plek wordt ingenomen door Leo Bennink. Van deze revival show wordt een gelegenheid LP uitgegeven, waarop de RRT's het nummer *Candy Dancer* spelen. Het originele nummer is van The Ventures.

Robert Mindé

Jeu de boules, geliefd door j

Het befaamde spel 'jeu de boules' is de laatste jaren in een stroomversnelling terechtgekomen. In vele buurten en wijkparkjes worden banen aangelegd en zie je vrolijke spelers met de bal in de hand. Het is niet langer meer een 'ouwe lullen' sport, maar ook de jeugd heeft het omarmd. In Den Haag wordt dit geliefde spel, met een rijke historie, op vele plekken actief beoefend.

Jeu de boules spel in Balaruc-les-Bains nog voor 1910 (de datum van oorsprong van het spel Pétanque). Foto: Wikimedia

De oudste jeu de boules club in Den Haag is de Pioniers, in eerste instantie alleen voor mannen, opgericht op 30 december 1958. Zij spelen aan de Laan van Poot. Op het Prins Hendrikplein zie je hippe jongeren aan het spel. Een van de grootste verenigingen is De Goede Worp aan de Hengelolaan, die al ruim veertig jaar bestaat. Het heeft een fraai clubgebouw met een groot terras, en een indoorbaan. Op de mooiste laan van Europa, het Lange Voorhout, ligt een baan onder

de statige bomen. De Scheveningse vereniging B3 speelt bij en in sporthal De Blinkerd, en Les Amis de Fanny aan de Van Heutzstraat. Op het voormalige terrein van de vroegere handbalvereniging Wings aan de Mozartlaan speelt AVW (Altijd Voorwaarts). Op de terreinen van de voetbalverenigingen GDA en DUNO zijn JdB banen, zoals ook aan de Anemoonstraatstraat en de Toon Dupuisstraat. Op Place des Boules bleus, op het complex van de H.V. & C.V Quick, speelt Boules Bleus, waar ondergetekende nog enkele jaren heeft gespeeld en in het bestuur heeft gezeten. Om maar een paar verenigingen in Den Haag te noemen.

Herkomst van het spel

Een vorm van jeu de boules wordt al door de oude Grieken gespeeld. Zij gooien met ijzeren ballen naar andere ijzeren ballen. De Romeinen vinden het een geweldig spel, nemen het over en voegen het 'But' er aan toe. Het (en niet de) But is het houten balletje waar men de ijzeren ballen naartoe werpt. Afhankelijk van de streek in Frankrijk wordt het But ook wel Petit, Le Petit Ministre, Pichoun, Bouchon, Gari, Kiki, Let of Cochonnet genoemd. In België wordt het But Coco of Varkentje (varkentje wassen) genoemd. Vrij vertaald betekent jeu de boules 'spel met ballen', waarvan meerdere varianten bekend zijn. Het meest gespeelde is Pétanque, het spel dat wij jeu de boules noemen. Pétanque is afgeleid van 'pieds tangués', wat betekent dat bij het gooien de voeten naast elkaar moeten blijven staan in de Rond (werpcirkel), een regel die erg vaak wordt overtreden.

Varianten zijn Boule de Fort, uit het Maine-Loire gebied, Jeu Provençal, dat lijkt op Pétanque,

Haagse kampioenschappen Jeu de Boules op Houtrust, 1979. Foto: Robert Scheers, collectie Haags Gemeentearchief

maar met meerdere afwijkende spelregels en Lyonnaise, dat met grotere ballen wordt gespeeld.

De Romeinen nemen het spel mee op hun veroveringstochten en zo ook naar het toenmalige Gallië (nu Frankrijk), en verfijnen het tot een behendigheidsspel. In korte tijd wordt het in Gallië volkssport nr. 1, en dat is het tot op heden gebleven. Iedereen die in Frankrijk is geweest, heeft het wel eens zien spelen, vaak op door platanen overwoekerde dorpspleintjes, waar op het terrain (speelterrein), boulistes (spelers) - jong en oud - tegen elkaar strijden. Een team kan bestaan uit twee of drie boulistes. Een team met twee spelers heet een doublette, een team met drie spelers een Triplette. Een afwijkende spelvorm is Tête à Tête (één tegen één). Na de opleving

in de middeleeuwen verliest buiten de Provence het spel door onbekende oorzaak zijn aantrekkingskracht. De waarschijnlijke reden is dat keizer Karel V halverwege de zestiende eeuw een banvloek over het spel uitspreekt. Hij vindt dat zijn onderdanen te veel met het spel bezig zijn, te weinig uitvoeren, en hij vindt het spel te vredelievend. Hij ziet liever dat ze oefenen in zwaardvechten en kruisboog schieten om veroveraars te kunnen weerstaan. Het is hem niet gelukt om het spel uit te bannen.

Na de Tweede Wereldoorlog komt het spel tot grote bloei, als geallieerde militairen het meenemen naar alle windstreken op aarde. Het doet zijn intrede in heel (Oost- en West-) Europa, de voormalige Franse koloniën en Amerika. In Italië heet het Boccia,

ong en oud

entearchief

in België Krullebollen (tja, die Belgen), in Duitsland Boule Spiel en in Engeland is er een variant, Bowls genaamd. De eerste ballen in de moderne spelvorm zijn van hout, die later worden voorzien van kopspijkers. Rond 1945 worden de gladde metalen ballen ingevoerd. In Nederland wordt vlak na de Tweede Wereldoorlog door studenten in Amsterdam de eerste Nederlandse club opgericht. Momenteel staat Nederland in de top 5 van Europa. De NJBB (Nederlandse Jeu de Boules Bond) wordt 1 september 1972 opgericht.

Het moderne Pétanque wordt rond 1910 geboren in het stadje La Ciotat, vlak buiten Marseille. De broers Ernest en Joseph Pitiot zijn uitbaters van café L'Horloge. Zij pasten de toenmalige regels aan, onder andere met staand

werpen vanuit een cirkel. Tot dan wordt er gespeeld op een lange baan, waarop spelers rennend een aanloop nemen om te gooien. In voorgaand verhaal wordt vaak over 'spel' gesproken. Het woord spel is nu een belediging; het is al jaren een officiële SPORT. In Frankrijk zijn rond de miljoen geregistreerde wedstrijdspelers, ongeveer dertig miljoen recreatieve spelers en in de zomer zijn er nog enkele miljoenen toeristen, die denken dat ze met gekleurde ballen met Pétanque bezig zijn. Er is een officieel jaarlijks WK. De Marseillaise (in Marseille) geldt als het meest prestigieuze; hier doen zo'n vierduizend teams van drie personen aan mee. Zes dagen lang wordt er op tweeduizend locaties in Marseille gespeeld. Het trekt ongeveer 150.000 bezoekers; iedereen mag meedoen, je betaalt

Jeu provençal in Avignon, begin 20ste eeuw. Foto: Wikimedia

Viering van de 90ste verjaardag van het oudste lid van de Petanque-vereniging 'De Pioniers' (Jeu de Boules), L.W.M. Grolleman, in het clublokaal op het gemeentelijk sportpark, Laan van Poot, 1981. Foto: Robert Scheers, collectie Haags Gemeentearchief

Ikzelf in actie voor Boules Bleus

een paar euro inschrijfgeld. Amateurs tegen profs, wie wint gaat door. Als je in Marseille wint, mag je je de beste van de wereld noemen. De Internationale Pétanque Federatie telt zo'n 700.000 leden.

Het mysterie Fanny

Iedereen die in Frankrijk wel eens aan een serieuzer concours heeft deelgenomen, of naar heeft gekeken, zal wellicht geconfronteerd zijn met de situatie waarbij een speler verliest met 13-0. Vooral wanneer een geoefend en in hoog aanzien staand speler dit overkomt, zorgt dit voor veel hilariteit. Er wordt dan "Il a fait Fanny" geroepen. Het hele gezelschap gaat dan naar een schilderij, plaquette of beeldje, waarop een wulpse dame met twee gave blote billen staat afgebeeld. De verliezer is

verplicht, omringd door alle tegen- en medespelers, beide fraaie rondingen te kussen. Daarna wordt er een glaasje gedronken. De wat mindere spelers halen dan opgelucht adem, hun zelfvertrouwen is weer wat opgekrikt. Al ben je nog zo goed, de ballen blijven rond. Het is een mooie psychologische oplossing om het spel voor iedereen aangenaam te houden en een schitterende folkloristische traditie.

Fanny op het speelterrein

Wie was Fanny?

Tegen het eind van de negentiende eeuw heeft ene Fanny Dubriand bij de vereniging Jouve in de wijk Croix Rousse in Lyon de gewoonte haar billen te laten zien om een speler die met 13-0 heeft verloren te verneren. Volgens overlevering is Fanny aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog serveerster in een café in Grand Lemps in Noord Frankrijk. Verliezers met 13-0 mogen haar als troost omhelzen of haar billen kussen. Als op een dag de burgemeester aan de beurt is, klimt ze op een stoel, tilt haar rokken omhoog en houdt haar welgevormde billen voor zijn gezicht, waar hij zonder blikken of blozen twee dikke klapzoenen op geeft. Sindsdien is de uitdrukking 'embrasser Fanny' (Fanny kussen of omhelzen) van toepassing en mogen verliezers haar billen kussen of haar omhelzen. Omdat er meestal geen levende Fanny aanwezig is, hebben veel verenigingen een namaak Fanny, in de vorm van een beeldje, die op een ereplaats staat en waar de overwinnaars hun slachtoffers mee naar toe nemen, die vervolgens met een diepe kniebuiging beide billen kussen.

Robert Mindé
romin@ziggo.nl

Mijn tijd bij het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen

Eind februari 1977 wijst het arbeidsbureau mij op een vacature bij de Directie Arbeidsvoorwaardenbeleid (DI/AB) bij het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen (O&W). Op basis van een stimuleringsregeling (TAP) ga ik aan het werk in de hoofdvesting aan de Nieuwe Uitleg, met zijn entree uit 1953. 'Waar men vroeger kanonnen goot': het gebouw is gevestigd op de plek van een voormalige kanonnen-fabriek uit de zeventiende eeuw.

Opeens ben ik ambtenaar, maar dat voelt niet zo. Zo nu en dan maak ik in mijn loopbaan aversie tegen ambtenaren mee, zonder daar overigens zelf last van te hebben. Het ministerie is vanaf 1918 dusdanig uitgedijd dat de directies en afdelingen verspreid zijn over vele gebouwen. Korte tijd mag ik het schrijfbureau gebruiken van een collega die ook actief voor de VVD is, ik meen zelfs gemeenteraadslid. Hij kijkt er vreemd van op dat hij een keer mijn PSP-stickertje op 'zijn' bureau vindt. Vrij snel verhuist DI/AB naar een gebouw in de buurt, aan het Smidswater.

Directeur Barnhoorn laat mij een stukje schrijven van de Memorie van Toelichting op de onderwijsbegroting 1977-1978. Een hele eer, vindt een collega. Mijn meeste werk gaat zitten in de verslaglegging van het overleg van het ministerie met de vakbonden van overheidspersoneel over arbeidsvoorwaarden. Een keer woont PvdA-minister Van Kemenade het overleg in persoon bij. Ik complimenteer hem met zijn plannen voor de Middenschool. In die tijd kom ik op het ministerie een vroegere medeleerling tegen. Ik herinner me nog de voortdurende discussies die hij

met onze geschiedenisleraar voerde. Hij blijkt te sympathiseren met het Rood Verzetsfront, ik niet. Dat geeft hem aanleiding om mij voortaan geheel te negeren. Sommigen zullen mijn baan kwalificeren als een 'saaie kantoorbaan'. Ze vergeten dat veel van de werkzaamheden binnen een kantoor het voortdurend oplossen van uiteenlopende puzzels inhoudt, wat verre van saai is!

"Sommigen zullen mijn baan kwalificeren als een 'saaie kantoorbaan'."

Nieuwe Uitleg, Ministerie van Onderwijs, exterieur, gezien vanaf het Smidswater, 1980. Foto: P.G. Kempff, collectie Haags Gemeentearchief

In maart 1977 vindt de vlieg-ramp op Tenerife plaats. Een vriendin van een DI/AB-collega verongelukt daarbij.

Na de zomer ga ik werken bij een ander onderdeel van O&W, het zogenoemd rijks bevoegd gezag van de Pedagogische Academies (PA), in het historische gebouw Prinsessegracht 22. Ik heb vier PA's onder mijn hoede. Op de personeelskaarten van

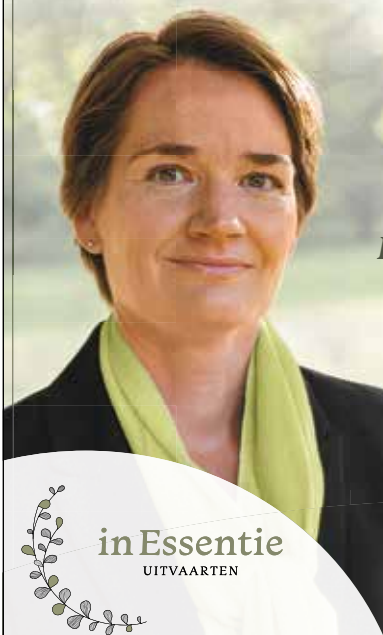
strikt gehanteerd. Een kandidaat-conciërge kan onder geen beding een hoger salaris krijgen dan dat wat de tabel voorschrijft. Als een keer vakbondsbestuurder Ella Vogelaar het ministerie wil bezoeken, waarschuwt mijn chef voor haar vanwege haar communistische sympathieën.

Het ministerie bereidt zich voor op de verhuizing naar Zoetermeer, alwaar alle onderdelen in één gebouw zullen komen. Regelmatig ontvangen we een krantje met voortgangsberichten, ook van de groeiende gemeente Zoetermeer zelf. De verhuizing vindt pas in 1984 plaats. En in 2003 komt het ministerie alweer terug naar Den Haag, in de Hoftoren aan de Rijnstraat. Eind 1977 maakt het kabinet-Den Uyl plaats voor het kabinet-Van Agt/Wiegel. Dat is onmiddellijk merkbaar als minister Pais een dag na aantreden een brief stuurt naar de Universiteit van Amsterdam die duidelijk zijn stempel heeft. Het voorval dat mij misschien het meest is bijgebleven is de poging van een van de PA-directeuren om er personeel bij te krijgen via het sjoemelen met gegevens.

Koert Vrijhof
koertvrijhof@hotmail.com

Avondopname van Hoftoren, Rijnstraat, 2003. Foto: Paul Lunenburg, collectie Haags Gemeentearchief

Afscheid nemen van wie iemand in essentie was.

In Essentie uitvaarten helpt je hierbij, we lopen samen een stukje op, tot zover als nodig is.

Merlijn Berkhout-Schippers
Integer, betrouwbaar, persoonlijk

in Essentie
UITVAARTEN

070 - 2210499
merlijn@inessentieuitvaarten.nl
www.inessentieuitvaarten.nl

24/7 bereikbaar

Jouw Doe Het Zelf Winkel in de Haagse Regio

Corona Update: Wij zijn open!

Bel, Bestel & Haal het op

- Hout | Plaatmateriaal | Panelen | Lijstwerk
- ZaagService | CNC Freestechiek
- De Mooiste Kasten Op Maat
- Doe Het Zelf artikelen
- Bezorgservice

Meer Afhaal info op www.houtwinkelzaag.nl

WWW.HOUTWINKELZAAG.NL Laan van Meerdervoort 258 | 070-3452700

Vroem, Vroom...

In elke editie van De Haagse Tijden stapt autojournalist John Vroom weer even in een auto die vroeger door Den Haag reed.

Renault R16

Wat was dat een revolutionair nieuw model voor die tijd. Ik kan mij nog goed herinneren dat onze benedenbuurman kwam voorrijden met een van de eerste R16's. Ik was toen al niet zo'n liefhebber van het Franse product, maar ik vond het toch wel een heel interessante auto. Wat een aparte vormgeving. Als knulletje van een jaar of veertien heb ik heel wat momenten doorgebracht in de showroom van Renault dealer AutoHaag om deze R16 beter te leren kennen, en de heerlijke zit achter het rechtopstaande stuur staat mij nog goed bij.

Uniek was natuurlijk wat wij nu de vijfde deur noemen. De R4 was eigenlijk de eerste, maar dit was toch wel heel bijzonder. Met de R16 luidde Renault een nieuw tijdperk in. De carrosserie had een opvallende vorm. Rechte lijnen met een lage, platte neus. Een wat blikkere grille met rechthoekige koplampen en een klein Renault-logo in het midden. Maatje Madurodam als je het vergelijkt met de huidige modellen. De voorruit was licht gebogen. Veel chroomrandjes. De zijkanten hadden ook veel glas en zelfs een derde ruit, en daarna een stijl aflopende achterkant, die deze Renault zo karakteriseerde. De grote achterklep met de grote achterrauit scharnierde

in het dak en gaf toegang tot een bagageruimte die zeer variabel was. Uniek voor die tijd. Met

,de achterbank kon je van alles uithalen. Zo'n vijftien centimeter naar voren schuiven, waardoor de bagageruimte enorm toenam. De zitting naar voren kantelen en de rugleuning omhoog scharnieren, zodat je een vlakke laadvloer kreeg. Hij kon ook verwijderd worden. Je kon hem omtoveren tot comfortstanden, zodat je er ook nog in slapen kon. Heel bijzonder! In ieder geval had je een ruim interieur en dat maakte de R16 tot een plezierige reisauto. Opvallend waren de deurehendels. Een fraai ontworpen chromen strip met daaronder de drukknop. Wat mij toen al zo opviel waren de kleine details, zoals het feit dat je de motorkap

van buitenaf kon ontgrendelen en dat je er als optie een slot in de grille op kon bestellen, om misbruik te voorkomen. Het dashboard was grotendeels een kunststof paneel met onder de voorruit een brede luchtverversingsstrip. Veel nephout en een rechthoekige snelheidsmeter en de altijd wat goedkoop ogende tuimelschakelaars. Als voorwiel-aandrijver had hij geen middentunnel. De handrem was een uit de vloer komend parapluhendel en het versnellingshendel was aan de stuurkolom bevestigd. Ik kan mij herinneren dat de buurman begin jaren zeventig zijn R16 inruilde voor de speciale TS Super versie met naturel rund-

leren bekleding in de metallic kleur 'Dordognegroen', met een elektrisch schuifdak, elektrische zijruiten, mooie hoofdsteunen, Dunlop velgen en getint glas. Het zag er allemaal chic en modern uit, hoewel ik het chroomwerk toch wat blikkereg bleef vinden. Rijden met de R16 was in die tijd heel plezierig. Hij lag als een blok op de weg dankzij zijn voorwiel-aandrijving. Prettig stuur- en schakelgedrag en comfortabele vering. In 1979 werd hij uit productie genomen en opgevolgd door de uiterst saaie 20-Serie. Jammer!

John Vroom
johnvroom@planet.nl

Beauties of the Sixties (67)

John Vroom (autojournalist)

In de jaren '60 waren vrouwen en auto's nog onlosmakelijk met elkaar verbonden in promotie- en reclame-uitingen en geven nu een nostalgische blik op het tijdsbeeld van toen.

En toen kwam de Zweedse Volvo naar Nederland met onder andere de P1800S. Abba kenden wij toen nog niet, maar wel de Zweedse Siw Malmkvist en die zong weer in het Duits "Liebeskummer lohnt sich nicht, my darling".

De komende weken zie en hoor je onderstaande programma's bij Omroep West. Daarnaast houden we je natuurlijk altijd op de hoogte van al het nieuws.

89.3 Radio West maandag t/m vrijdag

06.00 uur West Wordt Wakker Nieuws uit de regio en van daarbuiten, met Tjeerd Spoor en Jorinda Teeuwen.

10.00 uur Aan de Bak Gezellig programma met Patrick van Houten.

12.00 uur De Lunchshow Nieuws en amusement met Paul van der Lugt.

14.00 uur Muziek aan Zee Marjolein Visser draait heerlijke muziek.

16.00 uur West komt Thuis Melle Tuik neemt de dag met je door en draait fijne muziek. (tot 19.00 uur, daarna non-stop muziek).

89.3 Radio West zaterdag

09.00 uur UIT! Rogier van der Zanden geeft je uitgaanstips.

12.00 uur Broodje Bral Sjaak Bral neemt de actualiteit met je door.

14.00 uur Zuid-Holland Sport Met alle topamateur voetbalwedstrijden die in Zuid-Holland worden gespeeld.

18.00 uur Muziek voor Volwassenen Johan Derksen draait blues, country en americana (tot 21.00 uur, dan non-stop muziek).

89.3 Radio West zondag

07.00 uur Klassiek op West (herhaling om 21.00 uur) Aad de Been draait bekende en onbekende klassieke- en wereldmuziek.

09.00 uur UIT!

10.00 uur Muziek van alle Tijden (herhaling om 17.00 uur) Pieter Kuipers draait muziek op verzoek.

12.00 uur Adres Onbekend Zoektochten naar uit het oog verloren bekenden, met Ron Kas.

14.00 uur Vroeger werd Later Ron Davids haalt met luisteraars herinneringen op, inclusief bijpassende muziek (tot 17.00 uur, dan non-stop muziek).

19.00 uur Muziek voor Volwassenen Met Johan Derksen (tot 21.00 uur).

TV West maandag t/m vrijdag

Dagprogramma's vanaf 17.00 uur: (daarna herhalingen)

ma: The Mall Serie over de bouw van het winkelcentrum in Leidschendam.

di: Team West Opsporingsprogramma met Kirsten van Dissel.

Zeegezichten Reeks mini-documentaires over de invloed van de zee op kunst in Den Haag.

wo: Een Liedje voor Jou Pianist Gregor Bak en sopraan Francis van Broekhuizen verrassen mensen thuis of op het werk met een liedje.

do: Landgezichten Serie over het landschap van Midden-Delfland.

vr: Hart voor Muziek Zing mee met Hollandse muziek.

17.30 uur TV West Nieuws

17.45 uur Weer Het weerbericht met Huub Mizze en Laura van der Blij.

TV West zaterdag

07.30 uur TV West Weekoverzicht

17.00 uur Westdoc Met op 15/1 de documentaire **De weg naar Succes** over de Syrische vluchteling Tawfeeq Mousa en op 22/1 **Goed Terecht-gekomen in de Schilderswijk** waarbij een voormalige klas leerlingen uit de Schilderswijk centraal staat en over hoe zij nu terecht zijn gekomen als dertigers.

TV West zondag

09.00 uur Hoop & Leven De universele kerk van Gods Rijk.

20.00 uur Westdoc Van Water naar Theater over theater De Nieuwe regentes. Vanaf 23/1 weer **TV West Sport** Met een overzicht van de dat weekend gespeelde wedstrijden in het regionale topamateurvoetbal.

Alle programma's op TV West worden herhaald. Kijk voor alle uitzendtijden op Omroepwest.nl of in de gratis Omroep West app.

Nostalgie over de Sunbeam Imp

Het leuke artikel over de Sunbeam Imp van John Vroom bracht heel wat nostalgie teweeg, want het was mijn eerste karretje. Inderdaad als occasion gekocht op de Prinses Beatrixlaan, waar toen een dealer van dat merk zat.

Als ik mij niet vergis, was het zo dat die autootjes in het Verenigd Koninkrijk de naam Hillman hadden en op het Europese continent Sunbeam (net zoals nu nog met Opel en Vauxhall). Daarnaast had je dan nog de Commer als het een Imp bestelwagen betrof en de chique uitvoering heette Singer. Voorts nog een sportuitvoering met de naam Stiletto (een soort racemonstertje met dubbele koplampen) en mijn tweede Imp was een Californian, een knalrode (signal red) coupé uitvoering. Zo slecht als mijn eerste wagentje was, vermoedelijk op maandag gebouwd, zo goed was die Californian, die ik nog met winst verkocht heb ook.

Ooit vond ik een briefje onder mijn ruitenwisper met de mededeling "Als u deze auto wilt verkopen, belt u mij dan svp". Dat briefje heb ik altijd bewaard. Die Californian had ik toen voor duizend gulden in de Riouwstraat van een oudere dame gekocht, met ca. 38.000 km op de teller. Na er een paar jaar in gereden te hebben, werd het steeds moeilijker om onderdelen te krijgen en ik moest vaak lang wachten op een reparatie. De dealer op de Prinses Beatrixlaan bestond niet meer. De garage in Leidschendam waar ik toen klant werd, ging op een ander merk over en ik moest mijn heil zoeken in Monster, want daar was nog een garage die veel aan die Imps sleutelde.

Na een paar jaar werd het tijd voor wat anders. Destijds had de VW-dealer Kamsteeg in Voorschoten een actie, waarbij je duizend gulden terugkreeg voor je oude auto als je daar een occasion kocht. Dat klonk interessant, want dan zou ik na een

paar jaar het volledige aankoopbedrag terug krijgen. Toen ik het terrein van de Kamsteeg op reed, kwam er gelijk een verkoper naar me toe met de mededeling: "Meneer, als u deze auto zelf weet te verkopen, krijgt u zo 750 gulden korting op een occasion die u bij ons koopt". Met dat briefje onder mijn ruitenwisper nog in het geheugen, hadden we snel een deal. Ik een goedkopere VW Golf en direct de man van het briefje gebeld, die nog steeds interesse had en er 1250 gulden voor neertelde. Dus gekocht voor duizend gulden en nog eens duizend gulden winst. Zoiets is me daarna nooit meer gelukt...

Maar die eerste Imp was echt rampzalig, die zoop olie. Als ik naar Arnhem reed, moest er na terugkomst ca. anderhalve liter olie bij. Ik heb wel eens met een opengeklapt achterraam gereden, maar de uitlaatgassen sloegen naar binnen. Ik werd ooit op de Raamweg staande gehouden door een agent in een Jeep, die dat euvel blijkbaar ook kende en vroeg of ik me niet onwel voelde worden als ik met zo'n open achterraam reed. Dat was gelukkig niet het geval, maar toch aardig van die agent om mij daarop te attenderen.

Deze herinneringen kwamen allemaal weer naar boven toen ik het artikel over de Imp las. Hierbij een foto van die Imp Californian. In tegenstelling tot mijn eerste Imp een geweldig snel wagentje met prima wegligging, dat nog geld opleverde ook.

Fred Verdelman
verdel@ziggo.nl

Blijf lekker thuis

Naast het lezen van een goed boek of bekijken van een inspirerende film, bieden vele organisaties hun (culturele) diensten ook online aan. Heeft u ook tips voor onze lezers? Stuur deze naar info@dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 360 76 76

Munten, postzegels, bankbiljetten en ansichtkaarten

Ergens slingeren nog de postzegelalbums van opa op zolder. Waar zijn de munten van pa eigenlijk gebleven? En zijn die ansichtkaarten bestemd voor het oud papier? U bent niet de enige met vragen over een verzameling munten, postzegels, papiergeld, ansichtkaarten of penningen. Daarom houdt de Munten- en Postzegel Organisatie (MPO) elke woensdag een open inloopdag. Wie zijn of haar verzameling deskundig en gratis wil laten beoordelen, kan tussen 10.00 en 16.00 uur terecht bij de MPO, Energieweg 7, IJsselstein, nabij Utrecht. Aansluitend is er desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Informatie: 030-6063944 of kijk op www.mpo.nl.

Goud, zilver, kunst, curiosa en militaria

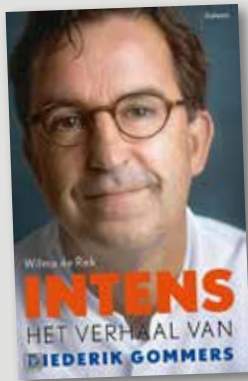
In de la ligt nog die gouden ketting van oma. Ergens ligt nog een potje met oude sieraden. Dat oude beeldje of die zilveren miniatuurtjes in de kast, zijn die nog wat waard? En hebben die oude onderscheidingen en militaire spulletjes nog waarde? Allemaal vragen met betrekking tot goud, zilver, kunst en curiosa of militaria. Bezoek eens onze open inloopdag, elke donderdag van 10.00 tot 16.00 uur. U bent dan welkom bij MPO/Heritage op de Energieweg 7 te IJsselstein, vlakbij Utrecht, voor een gratis en vrijblijvende taxatie. Aansluitend krijgt u desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Voor meer informatie: 030-6063944.

Nederlands Kamerkoor online

Deze tijden zijn niet makkelijk. De concertzalen zijn gesloten of kunnen maar een fractie van hun eigenlijke publiek toelaten, en vanwege de lockdowns is een groot aantal concertreeksen van het Nederlands Kamerkoor geannuleerd. Dit geldt niet alleen voor het Nederlands Kamerkoor, of de professionele koren in Nederland, maar voor alle zangers en liefhebbers van koormuziek. Op de website www.nederlandskamerkoor.nl/online staat een uitgebreid aanbod van digitale initiatieven, in een poging de stilte te vullen en alle liefhebbers van koorzang in Nederland een hart onder de riem te steken.

Boeken

Intens - Het verhaal van Diederik Gommers

Toen Nederland in maart 2020 in een 'intelligente lockdown' terecht kwam, zat intensivist Diederik Gommers plotseling in het oog van de coronastorm. Niet alleen werd hij ineens gesprekspartner van het kabinet, daarnaast zat hij avond aan avond in de talkshows om uit te leggen wat er aan de hand was. Dat deed hij, tot waardering van velen, rustig en zonder eromheen te draaien. Gommers, die nog nooit met de landelijke politiek te maken had gehad en ook nooit eerder op tv was geweest, werd van de ene dag op de andere een Bekende Nederlander.

In dit boek vertelt hij openhartig en zonder opsmuk hoe het er achter de schermen aan toeling. Wat betekent het als je als arts plotseling politieke invloed krijgt? Wat gebeurde er precies tijdens de overleggen in het Catshuis? En wat doe je als je live op tv tegenover iemand komt te zitten die zegt: #ikdoenietmeermee? Natuurlijk komt ook de intensive care voorbij. Hoe ziet het dagelijks leven er daar uit? Hoe begeleid je een doodzieke patiënt? Hoe zoek je je weg tijdens een crisis en voor welke keuzes kom je als arts te staan? Diederik Gommers blijkt niet alleen een bevlogen arts, maar ook een aanstekelijk en openhartig verteller, en een echte family man. Journaliste Wilma de Rek, die hem op de voet volgde, tekende zijn bijzondere verhaal op.

Chansons! - Op zoek naar het Franse lied door de straten van Parijs

Matthijs van Nieuwkerk en Rob Kemps laten je in dit boek over de liefde, het leven en de melancholie kennismaken met de muziek van onder anderen Édith Piaf, Jacques Brel, Serge Gainsbourg en Charles Aznavour. Samen struinen ze de straten van Parijs af, op zoek naar de verhalen achter het chanson. In de vier delen Paris, L'amour, Joie de vivre en Mélancolie nemen ze ons mee op ontdekkingsstocht en zien we de stad door de ogen van Rob en Matthijs.

Je kunt je geen betere gidsen wensen, beiden zijn verknocht aan de Franse hoofdstad. In *Chansons!* staan de mooiste verhalen uit de serie, aangevuld met persoonlijke anekdotes, unieke foto's, nieuwe belevenissen, terugblikken op de bijzondere reis en natuurlijk talloze lijstjes: de beste zangers, de mooiste liedjes en het beste terras van Parijs! Ook kun je alle chansons uit de serie terugluisteren met de Spotify-lijst CHANSONS! én je kunt alle plekken bezoeken waar Matthijs en Rob in de serie ook geweest zijn.

Zesdelige podcastserie Frida's liefdes

De beroemde Mexicaanse kunstenaar Frida Kahlo had vele liefdes: haar schilderkunst, haar kleding, haar dieren, haar eigen spiegelbeeld, haar geliefde vaderland Mexico, haar strijd voor gelijke rechten en kunstenaar Diego Rivera. Voor deze podcast gaat Cathelijne Blok, kunsthistoricus en oprichter van het feministisch kunstcollectief The TittyMag, in gesprek met diverse gasten die vanuit hun eigen perspectief kijken naar de liefdes van Frida Kahlo. In iedere aflevering schuiven andere gasten bij Cathelijne Blok aan en wordt er een schilderij van Frida Kahlo besproken door hoofdconservator Annemiek Rens. Beluister de zesdelige podcastserie via drentsmuseum.nl/nl/frida/podcast-fridas-liefdes

Films

Het **International Documentary Film Festival Amsterdam (IDFA)** biedt een onafhankelijke en inspirerende plek waar publiek en professionals terecht kunnen voor een pluriform aanbod documentaires van hoge kwaliteit. Pluriform wat betreft vorm en inhoud, maar ook wat betreft (culturele) achtergrond van de maker. Op de site idfa.nl bekijkt u gratis een selectie van films die bij IDFA hebben gedraaid.

Poor Us - An Animated History of Poverty

Hoe kan het dat we met zijn allen steeds rijker worden, maar er nog altijd mensen zijn die in extreme armoede moeten leven? Terwijl de geschiedenis ons leert dat men toch al 2500 jaar probeert armoede uit te bannen. Deze documentaire vol animatie, laat diverse internationaal opererende historici, economen en andere kenners aan het woord over belangrijke momenten in onze geschiedenis die iets fundamenteels uitleggen over armoede en rijkdom. Van de prehistorie (toen eigenlijk niemand 'arm' was) via Italië in de middeleeuwen, China in de achttiende eeuw, de Industriële Revolutie, tot aan de kolonisatie van delen van Afrika en Zuid-Amerika. De besproken stellingen worden gestaafd met kleurrijke, humoristische animaties, deels bestaande uit droompersonages die proberen te overleven in allerlei periodes en deels uit bewerkte oude afbeeldingen. Ze worden afgewisseld met duidelijke en feitelijke uiteenzettingen van de wetenschappers. Alle samengebrachte informatie zet aan tot nadenken over wat we al die eeuwen bereikt hebben, en wat niet. Welke mensen hebben belang bij de armoede van de ander? Welke machten spelen mee en wat zijn de lessen die we kunnen leren van het verleden, om armoede vandaag de dag te kunnen bestrijden?

Polar Sea 360

Nog niet zo lang geleden was de Noordwestelijke Doorvaart (Northwest Passage), een route die de Atlantische Oceaan via de poolarchipel met de Grote Oceaan verbindt, door gigantische brokken ijs onbegaanbaar. Sinds enkele jaren is het ijs echter gesmolten en is de route bevaarbaar. Polar Sea 360 neemt de kijker mee op een multimediale expeditie, dwars door de Poolzee. De ijsschotsen die in de verte opdoemen, de uitgestrekte zeeën en oneindige vergezichten zorgen voor adem-

benemende beelden. De documentaire laat zien welke transformatie het Arctische gebied ondergaat en de invloed die dit heeft op zowel de natuur als de mensen die er leven. Port Inland bijvoorbeeld, herbergt een kleine gemeenschap met Inuits. Zij groeiden op als nomaden, meereizend met de kudde herten waarop zij jaagden, maar zijn nu gesetteld in

kleine, westerse huisjes en halen hun voedsel uit de supermarkt. Samen met het smeltende ijs, verdwijnt ook hun intieme relatie met de natuur. Er zijn ook positieve gevolgen: de zeevaart floreert in het gebied en Abby, een jonge Inuit vrouw, droomt over groene bomen in haar dorp. De indrukwekkende 360-graden-beelden worden gecombineerd met archiefbeelden en foto's. Gekoppeld aan een interactieve website, zorgen de beelden voor een hele nieuwe manier van documentaire kijken en daarmee is *Polar Sea 360* wereldwijd de eerste in zijn soort.

Aantrekkingskracht van de Geest

Wat u nu gaat lezen is geen artikel over spoken. Wel het verhaal van een Haagse straat, gelegen in de wijk Kortenbos. Zijn weg vindend van Torenstraat tot aan de kruising Breedstraat-Vleerstraat waar het overgaat in het Slijkeinde. De straatnaam zal niet bij iedereen direct een belletje doen rinkelen. Toch is het bij velen bekend door de Winkel van Bik en de aldaar gelegen Torengarage.

De Geest, de oude benaming voor hoge zandgrond gelegen tussen duin en veen, behoort tot de oudste straten van Den Haag. Van oorsprong vormden het samen met het Slijkeinde een ringweg rondom een oude boerenwoning. In de middeleeuwen maakte het door zijn gunstige ligging onderdeel uit van de weg tussen Loosduinen en Leiden. De Geest was in de negentiende en begin twintigste eeuw een drukbezochte winkelstraat met bedrijvigheid tot in de laatste uurtjes. Op zaterdagavond was er een drukbezochte markt met allerhande artikelen. De Geest had dan ook een grote aantrekkingskracht op nieuwe en beginnende ondernemers.

In 1890 opende Simon Bik aan de Geest een hoeden- en pettenzaak die zou uitgroeien tot een begrip in Den Haag en omstreken. In het begin werd naast hoofddeksels ook herenkleding verkocht. In 1901 kreeg de winkel een geheel nieuwe inrichting en werd het assortiment uitgebreid met werkkleding. Rijk en arm kochten hun hoofddeksels bij Bik. Al lagen de hoeden en petten wel uitgestald in gescheiden etalages. De winkel

was van verre te herkennen aan een rode, metalen hoed boven de winkelpui. Simon Bik sloot op zondag een enkele keer de zaak en huurde dan een rijtuig om met zijn vrouw en kinderen een ritje te gaan maken. Het koetsje mocht van Bik dan niet aan de deur komen maar wachtte in de Pastoorswarande, een zijstraatje van de Geest. Bik wilde namelijk niet dat mensen zouden denken dat hij zoveel verdiende.

Simon Bik overleed in 1910. Drie jaar later werd zijn kleinzoon Simon Carmiggelt geboren, die later bekendheid zou vergaren als schrijver, columnist, dichter en journalist. De hoedenwinkel

“Rijk en arm kochten hun hoofddeksels bij Bik”

werd tot 1992 gedreven door de familie Bik. Na het overlijden van winkelierster en laatste telg Jo Bik lijkt het doek na 102 jaar te vallen. Buurtgenoot en hoedenliefhebster Sophie Spier weet echter sluiting te voorkomen en zet de winkel onder de naam Bik voort tot de definitieve

De Torengarage die in 1986 status van rijksmonument kreeg. Foto uit 1972, collectie Haags Gemeentearchief

ieve sluiting in 2002, waarmee er een einde kwam aan een bijzondere Haagse winkel. Een deel van het interieur zoals de hoedenstandaards en -stomer, de historische kassa en de rode hoed werden opgenomen in de collectie van het Haags Histo-

risch Museum. De winkelpui is vrijwel intact gebleven en nog steeds te bewonderen. Anno 2021 is er een kunsthandel gevestigd met de naam 't Winkeltje van Bik. Een mooi eerbetoon aan wat ooit geweest is.

plaatsen. In de Torengarage was ook de eerste remmen-testbank van Nederland gevestigd. Op de gevel stonden lange tijd de letters RIVA, wat Reparatie Inrichting Voor Automobielen betekende. In 1986 kreeg het gebouw de status van rijksmonument. Vier jaar later werd het gebouw grondig gerenoveerd. De parkeergarage bleef, maar de showroom en werkplaatsen kregen een horecabestemming. Van 1991 tot 2008 zorgde het populaire grand-café Greve voor vertier en levendigheid, wat deed denken aan vroegere tijden.

In 1935 stond de Geest volop in het nieuws vanwege een afschuwelijk familiedrama. In de kelder van een leegstaande winkel werden de stoffelijk overschotten gevonden van de 22-jarige E.M. Olierook en haar dochtertje van drie weken oud. Het nieuws zorgde voor veel ontzetting in Den Haag. Het politieonderzoek richtte zich al snel op de echtgenoot en vader, de 26-jarige H. Olierook. Uit onderzoek kwam naar voren dat de moeder na een echtelijke ruzie haar jongste kind had gedood, waarop de verdachte uit blinde woede zijn vrouw dood sloeg met een moersleutel. De rechtbank hield rekening met de omstandigheden en veroordeelde Olierook tot tien jaar gevangenisstraf.

Jan Kaffa
jankaffa@hotmail.com

Westeinde 86, winkel Condor (firma S.J. Bik) in hoeden en petten, 1930. Foto: coll. Haags Gemeentearchief

De Torengarage die in 1986 status van rijksmonument kreeg. Foto: Wim Vermeij, collectie Haags Gemeentearchief

1 SUDOKU

5				7	3			
1								8
3		7	2	1				
	1					5		
4				5	1		7	8
8					9			
						4	5	
		8				6		2
6			4				9	1

Puzzel & Win!

In elke editie van De Haagse Tijden kunt u verschillende puzzels maken.

U kunt de oplossingen tot 20 januari mailen naar puzzel@dehaagsetijden.nl.

Mocht u de oplossingen weten van de puzzels op deze pagina, dan maakt u kans op deze leuke prijs van de Fifties Store!

Oplossingen vorige editie:
Sudoku: 4
Zweedse puzzel: Champagne
Kruiswoordpuzzel: Vuurpijl

Win 10 onderzetters gemaakt van echte vinylplaten
Deze onderzetters zijn gemaakt van authentieke LP's waardoor er minder afval is voor het milieu. t.w.v. € 14,99.
Wij geven maar liefst drie van deze sets weg!
Verkrijgbaar bij de Fifties Store www.fiftiesstore.nl
Namensestraat 73 - 2587 VX Den Haag - 070 3585810

2 KRUISWOORDPUZZEL

	1		2	3	4	5		6	7	8	9		10	
11			12					13					14	15
16		17				18	19			20		21		
22					23				24		25			
26				27				28		29		30		
		31	32					33			34			
			35							36				
37		38			39	40		41	42			43		44
45	46			47				48				49	50	
51			52		53		54				55			
56				57		58				59				
60			61		62			63	64				65	
	66							67						

Horizontaal: 1 afmeting 6 door water omgeven land 11 dierenluid 12 verharde huid 13 ellende 14 aan zee 16 Europees gebergte 18 wier 20 troep 22 inwendig orgaan 23 sierdek 25 schoorsteenzwart 26 spuugzat 27 vruchtennat 28 stremsel 30 roem 31 soort 33 kei 35 selenium 36 voorzetsel 38 maand 41 ijspunt 45 plechtige gelofte 47 afslagplaats bij golf 48 soort hert 49 lokspijs 51 hijstoestel 53 vrucht 55 hinder 56 godsdienst 58 wees gegroet 59 spelleiding 60 lidwoord 61 ambtsgewaad 63 geestdrift 65 bijwoord 66 wijze grijsaard 67 wettig.

Verticaal: 1 plant 2 luizeni 3 erfelijkheidsdrager 4 buisverlichting 5 dagmars 6 Europese taal 7 in opdracht 8 boogbal 9 bloedvat 10 pleger 11 tekenfilmier 15 stoel 17 soort stekker 19 lage rivierstand 21 middag 23 plaaggeest 24 een weinig 27 erwtensoep 29 kleur 32 ratelpopulier 34 een zekere 37 rij 38 verheven stand 39 olm 40 leerkracht 41 tuinhuis 42 water in Utrecht 43 min 44 herfstbloem 46 vorderen 50 toevluchtsoord 52 soldatenvoedsel 54 ultraviolet 55 riv. in Rusland 57 insect 59 spinsel 62 Japans bordspel 64 Frans lidwoord.

3	7	47	44	38	59	19	46	27
---	---	----	----	----	----	----	----	----

Wij feliciteren de winnaar van de vorige editie met een mooie prijs, aangeboden door de Fifties Store. De drie sets onderzetters gemaakt van vinylplaten gaan naar:

Wim Boersma te Den Haag
Lia Boshoven te Zoetermeer
Henk van Veen te Den Haag

Let op! U dient de prijs zelf op te halen bij de Fifties Store.

3 WOORDZOEKER

F	A	T	H	E	I	S	M	E	K	N	L
L	E	N	O	L	L	A	B	A	Z	E	N
V	G	E	W	A	S	B	B	M	B	T	U
N	A	F	O	B	I	E	R	U	U	H	I
E	T	L	T	R	L	C	E	S	I	C	D
L	N	O	S	B	O	M	K	E	Z	U	R
L	O	G	R	S	G	T	R	R	E	R	E
E	M	E	V	R	P	O	E	E	N	V	M
W	U	A	E	L	E	E	U	N	A	M	M
K	I	B	R	N	E	T	L	T	N	O	O
C	P	E	R	G	T	E	R	E	P	O	L
O	O	A	F	P	E	R	S	E	R	B	S

Afperser	Erker	Loper	Ribbe
Amuseren	Fobie	Manueel	Sonnet
Atheïsme	Gewas	Marge	Tenno
Ballon	Golfen	Montage	Toeter
Bazen	Kabelbreuk	Opbergmeubel	Valsspeler
Boomvruchten	Kwellen	Opium	Vlees
Buizen	Lommerd	Rente	

Ook uw huis verkopen? Bel ons nu!

- ✓ Persoonlijke aandacht en professionele service
- ✓ Uw verkoop en verhuur makelaar
- ✓ Nu met gratis styling advies

Bilderdijkstraat 16, Den Haag • T: 070 - 763 04 08 • sales@trehousing.nl • www.trechousing.nl

DE VOLHARDING
SAMEN VOOR ELKAAR

DOOD GAAN WE ALLEMAAL

U realiseert zich wellicht niet dat een uitvaart voor uw kinderen en nabestaanden een grote last kan betekenen. Een doorsnee fatsoenlijke begrafenis of crematie kost al gauw € 7.000,-. Een uitvaartverzekering brengt veel administratieve kosten met zich mee en is daarom al niet altijd passend.

HET DEPOSITOFONDS VAN CUVO EN DE VOLHARDING KENT DIE KOSTEN NIET

Het depositofonds is namelijk geen verzekering. Het heeft het karakter van een spaarfonds voor een speciaal doel namelijk uw uitvaart. De coöperatie bestaat al sinds 1935 en kent op dit ogenblik 26.000 leden. Van deze 26.000 hebben 6.900 een rekening bij ons Depositofonds. Jaarlijks wordt er rente bijgeschreven. Voor 2021 verwachten we een uitbetaling te doen van 1,5% op het ingelegde bedrag.

WIJ VRAGEN U EN ONZE LEDEN OM DEEL TE NEMEN

De voordelen zijn duidelijk. U ontvangt een aanvangsbedrag van € 250,- direct rentegevend. U bespaart vervelende kosten bij uw nabestaanden. Maakt u gebruik van het crematorium Haagse Duinen dan krijgt op de afscheidsreceptie iedereen een eerste koffie of een frisdrank. Geef dit aan bij uw wilsbeschikking. Deze actie loopt tot 31 maart 2022.

U kunt ook uw familie en kennissen lid maken van ons dan hebben die direct alle voordelen maar voor u is er één extra. Wij storten dan € 10,- per nieuw lid, bij op uw deposito. Geef hun naam en adres door. Nadat zij het bevestigen ontvangt u de welkomstpremie.

Word lid van De Volharding en
neem deel aan het Depositofonds!
Bel 070 221 05 80 of ga naar
www.devolharding.nl/depositofonds

**‘Wij staan altijd
voor u klaar.’**

Rolf, Linda, Paul en Michelle van DELA

Ons ervaren team helpt u graag om het afscheid altijd persoonlijk en bijzonder te maken. Voor leden en ieder ander. Ga voor informatie naar dela.nl/denhaag of bel **070 217 09 10** voor een persoonlijk gesprek.

DELA
voor elkaar

**‘Onder het genot van een lekker Haags bakkie...’
Nu een heerlijk cadeau bij een
abonnement op De Haagse Tijden!**

**Cadeautip
voor
(oud)
Hagenaars**

**Neem een abonnement op De Haagse Tijden
en haal een heerlijke Haagsche Kakker
op bij Bakkerij Hessing.**

JA, ik neem een abonnement
of geef er een cadeau. U ontvangt dan
iedere 14 dagen de krant in de
brievenbus.
Ik maak het bedrag over op
NL08 RABO 0129 9222 93
t.n.v. Brückel Reclame BV

Stuur de bon in een gefrankeerde
envelop naar: De Haagse Tijden
Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag
of mail alle gegevens naar:
dehaagsetijden@bruckel.nl

Uw naam: _____

Telefoon: _____

E-mailadres: _____

Naam ontvanger: _____

Straat + huisnr.: _____

Postcode + Woonplaats: _____

☐ Halfjaarabonnement Nederland € 40,00

☐ Jaarabonnement Nederland € 75,00

☐ Jaarabonnement buitenland € 95,00

Deze actie is alleen geldig voor abonnementen afgesloten tot 25 januari 2022.

**Bakkerij
Hessing**
den Haag